

การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม(พ.ศ. 2554-2558)

ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

A Synthesis of the Third-round External Quality Assessment (2011-2015)

of Vocational Education Institutions

ศศิธร บัวทอง¹ ศจี จิระโร²

Sasitorn Buathong¹ Sajee Jiraro²

¹อาจารย์ ดร. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์

²อาจารย์ ดร. สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำแนกตามระดับคุณภาพผลการรับรองมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานการประเมินตามกฎกระทรวงฯ และรายตัวบ่งชี้ และเสนอข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา การวิจัยดำเนินการโดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม จำนวนทั้งหมด 782 แห่ง และจัดประชุมสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 17 คน เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพการศึกษา เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล และประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามทั้งหมดจำนวน 782 แห่ง จำแนกผลประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามตามระดับคุณภาพ ดังนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีผลประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 75 แห่ง (ร้อยละ 9.59) ระดับดี จำนวน 602 แห่ง (ร้อยละ 76.98) ระดับพอใช้จำนวน 75 แห่ง (9.59) ระดับต้องปรับปรุง จำนวน 21 แห่ง (ร้อยละ 2.69) และระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วนจำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 1.15) ผลการรับรองมาตรฐานการศึกษา พบว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้รับรองมาตรฐานการศึกษาจำนวน 621 แห่ง (ร้อยละ 79.41) และไม่รับรองมาตรฐานการศึกษาจำนวน 161 แห่ง (ร้อยละ 20.59) มีผลการประเมินเฉลี่ยในมาตรฐานที่ 4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสูงสุดอยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.29 รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 2 ด้านการบริหารจัดการศึกษา อยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.18 รองลงมาคือมาตรฐานที่ 3 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.05 และผลการประเมินเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ มาตรฐานที่ 1 ด้านผลการจัดการศึกษา อยู่ในระดับดี เท่ากับ 3.75 เมื่อจำแนกรายตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ 4 ผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพ หรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ มีผลการประเมินเฉลี่ยต่ำที่สุด

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากข้อมูลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม(พ.ศ. 2554-2558)

โดยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

เท่ากับ 2.45 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ผลการประเมินเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ 5 ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ และผลการประเมินเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน มีผลการประเมินเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 และ 3.19 ตามลำดับ มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนตัวบ่งชี้อื่นมีผลการประเมินเฉลี่ยระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี

2) ข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้เสนอแนะตามมาตรฐานการประเมินตามกฎกระทรวงฯ 4 มาตรฐาน คือ ด้านผลการจัดการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการประกันคุณภาพภายใน โดยเสนอแนวทางการดำเนินงานทั้งในระดับหน่วยงานต้นสังกัดและระดับสถานศึกษา

คำสำคัญ: การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม การสังเคราะห์ผลการประเมิน สถานศึกษาอาชีวศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to synthesize the third-round of external quality assessment (2011-2015) for vocational education institutions as classified by the quality accreditation level, standardized assessment under the Ministerial Regulations, and individual indicator; and to propose recommendations for vocational institutions quality enhancement. The research was conducted by analyzing and synthesizing the average scores of the external quality assessment results in the third round of vocational education institutions, and synthesizing suggestions for the development from the third-round of external quality assessment reports of 782 institutions; and conducting a focus group discussion with 17 stakeholders to receive comments and suggestions for quality enhancement. The research instruments used were a field note, and group discussion issues. The data were analyzed by the percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research results were as follows:

1.All of the 782 vocational institutions assessed in the third-round (2011-2015) could be categorized by the quality accreditation level as follows: 75 institutions (9.59%) certified as excellent, 602 institutions (76.98%) certified as good, 75 institutions (9.59%) certified as fair, 21 institutions (2.69%)certified as improvement required, and 9 institutions (1.15%) certified as urgent improvement required. Regarding the overall educational accreditation, 621 institutions (79.41%) were accredited, and 161 institutions (20.59%) were unaccredited. Based on standardized assessment under the Ministerial Regulations, all of the 4 standards received the high rate of assessment that can be ranged from the highest to the lowest as follows: The fourth standard- the standard of internal quality assurance scored 4.29, the second standard-educational administration scored 4.18, the third standard- student-centered classroom management scored 4.05, and the fourth standard- results of educational management scored 3.75. Regarding individual indicator, it was found that the fourth indicator- utilization of students' projects or inventions was rated as improvement required (2.45) which was the lowest, the fifth

indicator- utilization of teachers' innovations, creative works, or research, and the second indicator- students' knowledge and skills necessary to work were rated as fair (2.57, 3.19 respectively), while the other indicators were rated as good.

2. For vocational institution quality enhancement, it is recommended that vocational institutions should take into account the Ministerial Regulations, namely results of educational management, educational administration, student-centered classroom management, and internal quality assurance. Also suggestions for the implementation are presented for both the organizational and institutional levels.

Keywords: The third-round External Quality Assessment, Synthesizing assessment results, Vocational education institution

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการสำคัญในการจัดการศึกษา โดยให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินตนเองเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรา 49 กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

สมศ. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษามาแล้วสามรอบ ได้แก่ การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) โดยไม่มีการตัดสินผลการประเมิน แต่เป็นการประเมินเพื่อยืนยันสภาพจริงของสถานศึกษา ขณะเดียวกันถือเป็นการสร้างความเข้าใจกับสถานศึกษาให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) เป็นการประเมินโดยนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งประเมินผลสัมฤทธิ์เพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษา และการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ซึ่งเป็นการประเมิน

เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาจากผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบมากกว่ากระบวนการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษา

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 สมศ. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามครบทุกระดับและทุกประเภทสถานศึกษาแล้ว เพื่อให้การดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สมศ. จึงสนับสนุนทุนวิจัยให้คณะผู้วิจัยดำเนิน โครงการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินพร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำแนกตามระดับคุณภาพผลการรับรองมาตรฐานการศึกษา จำแนกตามมาตรฐานการประเมินตามกฎกระทรวงฯ และจำแนกตามรายตัวบ่งชี้
2. เพื่อเสนอข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยดำเนินการโดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัด ผู้แทนจากสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้ประเมินภายนอก และพ่อแม่ผู้ปกครอง รวม 17 คน เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

ข้อมูลที่น่ามาสังเคราะห์ ประกอบด้วย ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) (รายตัวบ่งชี้) ที่ได้รับการรับรองผลการประเมินจากคณะกรรมการบริหาร สมศ. และข้อเสนอแนะจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวนทั้งหมด 782 แห่ง รวมทั้งเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คือ ประเด็นที่ใช้ในการอภิปรายในการจัดประชุมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกและการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาผู้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ได้แก่ การศึกษาเอกสารคู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จากฐานข้อมูล สมศ. และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผลการประเมินภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้รับการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาจาก สมศ. ในระหว่าง พ.ศ.2554 - 2558 เอกสารหลักที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิและฐานข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวิจัยสังเคราะห์ประกอบด้วย

1) รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำนวนทั้งหมด 782 แห่ง ที่ได้รับการรับรองจาก สมศ. แล้ว ซึ่งจัดเก็บอยู่ในรูปของแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

2) ฐานข้อมูลภูมิหลัง คุณลักษณะของสถานศึกษา และผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวนทั้งหมด 782 แห่งครอบคลุมสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจำนวน 48 แห่ง วิทยาลัยการอาชีพ จำนวน 142 แห่งวิทยาลัยสารพัดช่าง จำนวน 54 แห่ง วิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 61 แห่งวิทยาลัยเทคนิค จำนวน 116 แห่ง วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ จำนวน 9 แห่ง และสถานศึกษาเอกชน จำนวน 352 แห่ง

3) คู่มือมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

กิจกรรมที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัด ผู้แทนจากสถานศึกษา ผู้ประเมินภายนอก และพ่อแม่ผู้ปกครอง รวม 17 คน เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำแนกตามคุณลักษณะสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นจำนวนและร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการรับรอง/ไม่รับรองคุณภาพ และระดับคุณภาพการดำเนินงาน ตลอดจนการนำเสนอผลการประเมินในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ แผนภูมิ และกราฟ

2. การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558)ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำแนกตามมาตรฐานตามกฎกระทรวงฯ กลุ่มตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้ โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 –2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

4. การวิเคราะห์ผลจากการประชุมสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

คณะวิจัยได้สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งหมดจำนวน 782 แห่ง นำเสนอผลในภาพรวมทั้งประเทศ จำแนกตามระดับคุณภาพและผลการรับรองมาตรฐานการศึกษา จำแนกตามมาตรฐานการประเมินตามกฎกระทรวงฯ และจำแนกตามรายตัวบ่งชี้รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) จำแนกตามระดับคุณภาพและผลการรับรองมาตรฐานการศึกษา

สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) จำแนกผลประเมินคุณภาพภายนอกตามระดับคุณภาพ ดังนี้ มีผลประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 75 แห่ง (ร้อยละ 9.59) ระดับดี จำนวน 602 แห่ง (ร้อยละ 76.98) ระดับพอใช้ จำนวน 75 แห่ง (9.59) ระดับต้องปรับปรุง จำนวน 21 แห่ง (ร้อยละ 2.69) และระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน จำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 1.15) สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) มีผลการรับรองมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้รับรองมาตรฐานการศึกษาจำนวน 621 แห่ง (ร้อยละ 79.41) และไม่รับรองมาตรฐานการศึกษาจำนวน 161 แห่ง (ร้อยละ 20.59)เมื่อจำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาเอกชนได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61.08 ส่วนสถานศึกษาประเภทอื่นๆ ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 86.89 – 97.41 และจำแนกตามสังกัด พบว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 96.14 รองลงมาคือ สถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 66.67 และสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 60.44

2. ผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) จำแนกตามมาตรฐานการประเมินตามกฎกระทรวงฯ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558)ในภาพรวมมีผลการประเมินเฉลี่ยในมาตรฐานที่ 4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสูงสุดอยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.29ในมาตรฐานนี้ส่วนใหญ่มีผล

การประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับดีจำนวน 372 แห่ง (ร้อยละ 47.57)รองลงมาผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 325 แห่ง (ร้อยละ 41.56)ผลการประเมินเฉลี่ยรองลงมาคือมาตรฐานที่ 2 ด้านการบริหารจัดการศึกษา อยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.18 ในมาตรฐานนี้ส่วนใหญ่มีผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับดี จำนวน 458 แห่ง (ร้อยละ 58.57)รองลงมาผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 249 แห่ง (ร้อยละ 31.84)ผลการประเมินเฉลี่ยรองลงมาคือมาตรฐานที่ 3 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.05 ในมาตรฐานนี้ส่วนใหญ่มีผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 392 แห่ง (ร้อยละ 50.13)รองลงมาผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับดี จำนวน 189 แห่ง (ร้อยละ 24.17)และผลการประเมินเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ มาตรฐานที่ 1 ด้านผลการจัดการศึกษา อยู่ในระดับดี เท่ากับ 3.75ในมาตรฐานนี้ส่วนใหญ่มีผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับดี จำนวน 594 แห่ง (ร้อยละ 75.96)รองลงมาผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 136 แห่ง (ร้อยละ 17.39)เมื่อจำแนกตามประเภทสถานศึกษา พบว่า วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และวิทยาลัยอาชีวศึกษา มีผลการประเมินเฉลี่ยใกล้เคียงกันในแต่ละมาตรฐานการประเมินตามกฎหมายกระทรวงฯ โดยที่ผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมีค่าเท่ากับ 3.93 – 4.54 และสถานศึกษาเอกชนมีผลการประเมินเฉลี่ยต่ำสุดในทุกมาตรฐานการประเมินตามกฎหมายกระทรวงฯ

3. ผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) จำแนกตามรายตัวบ่งชี้

สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม(พ.ศ. 2554 - 2558) มีการประเมินเฉลี่ยต่ำที่สุดในตัวบ่งชี้ 4 ผลงานที่เป็น โครงการงานทางวิชาชีพ หรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ระดับคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เท่ากับ 2.45 รองลงมา คือ ผลการประเมินเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ 5 ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ เท่ากับ 2.57 และผลการประเมินเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ เท่ากับ 3.19 ส่วนตัวบ่งชี้อื่นมีผลการประเมินเฉลี่ยระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี

4. ข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

ด้านผลการจัดการศึกษา

1) หน่วยงานต้นสังกัดควรสร้างหน่วยงานแนะแนวอาชีพ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมในการส่งเสริมแรงจูงใจในการประกอบอาชีพทั้งแนะแนวลักษณะงาน สถานที่ทำงาน โดยการประสานงานสร้างภาคีเครือข่ายกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ และภาคเอกชน โดยจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดได้มีช่องทางในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาของตนเองในการประกอบอาชีพ

2) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่เข้มแข็งในการส่งเสริมแรงจูงใจในการประกอบอาชีพในสาขาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนทั้งแนะแนวลักษณะงานสถานที่ทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกภาคการศึกษา เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้งานทำหรือประกอบอาชีพอิสระในสาขาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งควรพัฒนาระบบการติดตามผู้ที่สำเร็จการศึกษาในหลายช่องทาง เช่น โทรศัพท์ Internet และใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการและบันทึกไว้เป็นฐานข้อมูล แยกระดับ สาขาอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วย เช่น Web board หรือ Social Network และนำข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาที่ไปทำงานในสถานประกอบการและศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของสังคม

3) การประเมินความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานของผู้เรียน ที่ผ่านมาใช้ผลการสอบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดอาชีวศึกษา หรือ V-NET ซึ่งไม่สอดคล้องกับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน เนื่องจาก V-NET เป็นการสอบวิชาสามัญ แต่การเรียนในระดับอาชีวศึกษาจะมุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติ แต่วิชาสามัญยังคงมีความสำคัญเนื่องจากเป็นพื้นฐานที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนต่อยอดองค์ความรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรมต่างๆ ได้ ประกอบกับที่ผ่านมาผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของคะแนนสอบ V-NET เนื่องจากคะแนนสอบดังกล่าวไม่มีผลกับผู้เรียน โดยตรงในการเรียนและการประกอบอาชีพ จึงควรพิจารณา ร่วมกับการสอบมาตรฐานวิชาชีพ หรือ VQ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องใช้จริงในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตและจะทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญมากยิ่งขึ้นเนื่องจากมีผลเชื่อมโยงถึงการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ควรร่วมกันการวางแผนในการประเมินความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานของผู้เรียน ให้เกิดการวัดและประเมินที่ตรงตามสภาพจริงมากที่สุด ตลอดจนการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้เป็นมาตรฐานและสะท้อนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เช่น ควรมีผู้ออกข้อสอบทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีประสบการณ์การสอนอาชีวศึกษาในสาขาต่างๆ

4) สถานศึกษาควรจัดระดมสมองผู้บริหาร ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแผนงาน/โครงการในการสร้างผลงาน นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์งานวิจัยของครูและนักเรียน เพื่อสร้างกลยุทธ์และแนวทางในการปฏิบัติทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้สามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาคและระดับชาติ พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานการสร้างผลงานหรือการต่อยอดผลงานที่มีคุณภาพ และควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนจัดทำโครงการบริการวิชาการและวิชาชีพให้ตรงสาขาหรือได้ใช้องค์ความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในสาขาที่ตนเรียนมาทำโครงการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในสถานศึกษาหรือชุมชนให้มากขึ้น และสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้งานทุกชั้นเพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นและจัดทาระบบฐานข้อมูลผลงานให้สามารถสืบค้นได้ง่าย

5) ครูควรนำผู้เรียนออกสำรวจความต้องการของชุมชนหรือนำปัญหาหรือข้อเสนอแนะจากสถานประกอบการ หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกมาต่อยอด เพื่อสามารถจัดทำผลงานให้มีคุณภาพมากขึ้น ตรงตามปัญหาและความต้องการตลอดจนสร้างแรงจูงใจสนับสนุนผลงานให้สามารถนำไปเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ให้ครบทุกระดับ ในการผลิตผลงานวิจัย นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและบริการชุมชน

6) การจัดทำโครงการและนวัตกรรมต่างๆ มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง สถานศึกษาหลายแห่งไม่สามารถสนับสนุนนักศึกษาได้เต็มที่ เนื่องจากขาดงบประมาณ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดหา จัดสรร และสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการและนวัตกรรมต่างๆ ให้ทั่วถึง อาจจะใช้วิธีการจัดประกวดแข่งขัน/ เวทีนำเสนอในระดับชุมชน ระดับภูมิภาค เป็นต้น เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและให้รางวัล

7) สถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชนก่อนที่จะออกให้บริการวิชาการหรือวิชาชีพเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการที่แท้จริง และควรมีการติดตามผลและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพให้เกิดขึ้นจริงและมีความยั่งยืนโดยการพัฒนากระบวนการดำเนิน โครงการส่งเสริมและฝึกอาชีพสู่ชุมชนให้ครบ

องค์ประกอบของการทำธุรกิจคือ การผลิตสินค้า การขาย การเงิน การบัญชี และบุคคลโดยใช้ความเชี่ยวชาญของวิทยาลัยนำสู่แบบอย่างที่ดีให้กับสถานศึกษาอื่นที่ดำเนิน โครงการส่งเสริมอาชีพและฝึกอาชีพผู้ชุมชนด้วย

ด้านการบริหารการจัดการศึกษา

1) สถานศึกษาควรจัดระดมสมองผู้บริหาร ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ เป้าหมายตลอดจนกลยุทธ์ที่จะใช้พัฒนาสถานศึกษาให้ชัดเจนและจัดทำแผนพัฒนาระยะ 10 ปี แผนพัฒนาระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรได้ร่วมกันนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย โดยการปฏิบัติงานในกรอบตามกระบวนการ PDCA เพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาให้บรรลุรายละเอียดของแต่ละฝ่าย สำนักงานและกิจกรรม เพื่อให้บรรลุตามเอกลักษณ์ของสถานศึกษาให้การทำงานของทุกฝ่ายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูภายในสถานศึกษาในทุกภาคเรียนหรือจัดส่งครูเข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเฉพาะกับสถานประกอบการเพื่อที่ครูจะได้มีทักษะที่เชี่ยวชาญและนำมาประยุกต์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน พร้อมทั้งจัดหาทุนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาและงานวิจัย

3) สถานศึกษาควรพัฒนางานระบบฐานข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลทุกส่วนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปีอย่างต่อเนื่องเหมาะสมและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระเบียบ เพื่อประหยัดเวลาลดภาระงานและความซ้ำซ้อน สะดวกในการบริหารจัดการ

4) หน่วยงานต้นสังกัดควรเข้าไปดูแลและให้คำแนะนำแก่สถานศึกษาในสังกัด ในเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากร และพัฒนางานระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาในสังกัด เพื่อรองรับสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กและยังไม่มีความพร้อมในการพัฒนาระบบฐานข้อมูล พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาในสังกัดอย่างเพียงพอ

5) หน่วยงานต้นสังกัดควรสร้างความร่วมมือกับชุมชน องค์กรสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่มีความพร้อมด้านวัสดุและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการจัดทรัพยากร และจัดกิจกรรมร่วมกันให้สถานศึกษาในสังกัดได้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น

ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรม/โครงการส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เน้นการฝึกประสบการณ์จริง เช่น สาขาบัญชี จัดกิจกรรมการให้บริการด้านการจัดอบรมทำบัญชีครัวเรือนหรือเปิดธนาคารจำลองให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริงสาขาการตลาด จัดทำโครงการ SME หรือการจัดการบริษัทจำลองให้นักศึกษาได้จัดทำธุรกิจเพื่อสร้างรายได้ช่วยเหลือครอบครัว เป็นต้น พร้อมทั้งจัดประชุมร่วมกันระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา เพื่อกำหนดหลักการแนวทางในการฝึกประสบการณ์ของผู้เรียนให้ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน และควรทำความร่วมมือกับสถานประกอบการในท้องถิ่นเพื่อจัดส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

2) สถานศึกษาควรดำเนินโครงการพัฒนาครูทางการสอน วิธีสอน สื่อการสอนวัดและประเมินผล การทำวิจัยและการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะวิธีสอนแบบใหม่ๆ เช่น การสอนแบบ Project-based learning และ Problem-based learning เป็นต้น โดยสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษาที่มีความชำนาญในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ครูพัฒนาและปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน พร้อมทั้งผู้สอนควรนำผลการทดสอบ V – Net ของผู้เรียนไปวิเคราะห์ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการความรู้ด้านทักษะพื้นฐาน

3) สถานศึกษาควรมีระบบการกำกับ ติดตาม และประเมินการสอนของครูเป็นประจำทุกปีการศึกษา เช่น การสอบสอน โดยการให้ครูในแต่ละสาขาวิชาผลัดกันเป็นครูและผู้เรียน เป็นต้น

ด้านการประกันคุณภาพภายใน

1) สถานศึกษาควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาให้กับครู อาจารย์ และผู้เรียน และสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อดำเนินงาน ประเมินคุณภาพภายในให้ขับเคลื่อนเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานตามวงจร คุณภาพ PDCA ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และมีการนำผลการประเมินที่ได้จากการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาโดยต้นสังกัดมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา และบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี พร้อมทั้งมีการติดตามอย่างต่อเนื่องและรายงานผลอย่างเป็นระบบ

2) หน่วยงานต้นสังกัดควรสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาในสังกัด พร้อมทั้งมีระบบการกำกับ ติดตาม ให้การช่วยเหลือแนะนำในการพัฒนางานประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี และนำผลการประเมินคุณภาพภายในของ สถานศึกษาในสังกัดมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อนำมาวางแผนและกำหนดนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษา

อภิปรายผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

จากการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสามรอบ(พ.ศ.2554-2558) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำแนกตามระดับคุณภาพและ ผลการรับรองมาตรฐานการศึกษาเมื่อจำแนกตามภูมิภาคพบว่า สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการ รับรองมาตรฐานการศึกษาน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 70.85 รองลงมา คือ สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลคิดเป็นร้อยละ 73.53 ส่วนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคอื่นๆ ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 79.45 – 89.47จำแนกตามที่ตั้ง พบว่า สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 80.57 ซึ่งมากกว่าสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 78.06 จะเห็นได้ว่า ในแต่ละภูมิภาคจะมีจำนวนสถานศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาใกล้เคียงกัน แสดงว่าภูมิภาคไม่มีผลต่อการรับรอง มาตรฐานการศึกษา เช่นเดียวกับที่ตั้งของสถานศึกษา ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมือง จะมีจำนวนสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาใกล้เคียงกัน แสดงว่าที่ตั้งของสถานศึกษาไม่มีผลต่อการรับรอง

มาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระยะครึ่งวงจรรด้านการอาชีวศึกษา (อิทธิพัทธ์สุวทันพรกุลและธนิดา เขยชุ่ม, 2557) ซึ่งใช้ข้อมูลของสถานศึกษา 547 แห่งคิดเป็นร้อยละ 70.22 ได้ทำการทดสอบสถิติค่าเอฟ พบว่าสถานศึกษาในเขตเมืองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าสถานศึกษานอกเขตเมืองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสถานศึกษาที่มีภูมิภาคต่างกันมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำแนกตามระดับคุณภาพและผลการรับรองมาตรฐานการศึกษาเมื่อจำแนกตามขนาด พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดกลางได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมา คือ สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 80.33 และสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 74.52 ตามลำดับ จะเห็นว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามดีกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระยะครึ่งวงจรรด้านการอาชีวศึกษา (อิทธิพัทธ์สุวทันพรกุลและธนิดา เขยชุ่ม, 2557) ที่ได้ทำการสังเคราะห์ไว้ในรอบครึ่งวงจรร และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุวิทย์ยอดสละ (2554, น. 10) ซึ่งพบว่า “โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีคุณภาพและมาตรฐานต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่เนื่องจากพื้นฐานความขาดแคลนทั้งงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ขาดแคลนครุภัณฑ์ทั้งปริมาณและคุณภาพขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากชุมชน”

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำแนกตามระดับคุณภาพและผลการรับรองมาตรฐานการศึกษาเมื่อจำแนกตามสังกัด พบว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 96.14 รองลงมาคือ สถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 66.67 และสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาร้อยละ 60.44 ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระยะครึ่งวงจรรด้านการอาชีวศึกษา (อิทธิพัทธ์สุวทันพรกุลและธนิดา เขยชุ่ม, 2557) ซึ่งได้สังเคราะห์ผลการประเมินในครึ่งวงจรรพบว่า สถานศึกษาในสังกัดสอศ. มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาในสังกัดสช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากที่สถานศึกษาในสังกัด สช. ขาดงบประมาณในการดำเนินการในด้านต่างๆ โดยเฉพาะงบประมาณในการสนับสนุนงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และนวัตกรรม สังกัดได้จากการผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามเฉลี่ยต่ำสุดในตัวบ่งชี้ 4 ผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพ หรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ระดับคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เท่ากับ 2.45 รองลงมา คือ ผลการประเมินเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ 5 ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ เท่ากับ 2.57 และจากการประชุมสนทนากลุ่ม พบว่า การจัดทำโครงการและนวัตกรรมต่างๆ มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง สถานศึกษาหลายแห่งไม่สามารถสนับสนุนนักศึกษาได้เต็มที่ เนื่องจากขาดงบประมาณ โดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชน ซึ่งมีงบประมาณจำกัด ส่งผลให้ตัวบ่งชี้ที่ 4 และ 5 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้สถานศึกษาไม่ได้รับการรับรองคุณภาพ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำแนกตามมาตรฐานการประเมินตามกฎกระทรวงฯ ในภาพรวมมีผลการประเมินเฉลี่ยในมาตรฐานที่ 4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสูงสุดอยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.29 ผลการประเมินเฉลี่ยรองลงมาคือมาตรฐานที่ 2 ด้านการบริหารจัดการศึกษา อยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.18 ผลการประเมินเฉลี่ยรองลงมาคือมาตรฐานที่ 3 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.05 และผลการประเมินเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ มาตรฐานที่ 1 ด้านผลการจัดการศึกษา อยู่ในระดับดี เท่ากับ 3.75 ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำแนกตามมาตรฐานการประเมินตามกลุ่มตัวบ่งชี้ โดยภาพรวมในแต่ละระดับคุณภาพตามกลุ่มตัวบ่งชี้ มีผลประเมินเฉลี่ยมากที่สุดในกลุ่มตัวบ่งชี้อัตถิภาสและเอกถิภาส คือ มีผลประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.33 รองลงมา คือ กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมมีผลประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.29 และกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานมีผลประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.78 จะเห็นได้ว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านผลการจัดการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรฐานอื่นเหมือนกับกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มตัวบ่งชี้อื่นซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของการจัดการศึกษา และเมื่อวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำแนกตามรายตัวบ่งชี้มีการประเมินเฉลี่ยต่ำที่สุดในตัวบ่งชี้ 4 ผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพ หรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ระดับคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เท่ากับ 2.45 รองลงมา คือ ผลการประเมินเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ 5 ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ เท่ากับ 2.57 และผลการประเมินเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ เท่ากับ 3.19 ส่วนตัวบ่งชี้อื่นมีผลการประเมินเฉลี่ยระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งทั้งสามตัวบ่งชี้อยู่ในกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานและมาตรฐานที่ 1 ผลการการจัดการศึกษา แต่มาตรฐานที่ 4 ด้านการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานที่ 2 ด้านการบริหารจัดการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระยะครึ่งวงจรรด้านการศึกษา (อิทธิพัทธ์สุวทันพรกุลและธนิดา เขษขุม, 2557) จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการทำงานด้านการประกันคุณภาพภายในและการบริหารของผู้บริหารยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร หรือเป็นข้อสังเกตได้ว่าการสร้างตัวบ่งชี้ในการประเมินแต่ละมาตรฐานยังไม่สัมพันธ์กัน เนื่องจากมาตรฐานด้านการประกันคุณภาพภายในกับมาตรฐานด้านบริหารการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการทำให้เกิดมาตรฐานด้านผลการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรนำผลการวิจัยไปจัดทำแผนการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว ในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในวิชาชีพและพัฒนาครูให้สามารถทำวิจัย เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้สถานศึกษานำหลักการมาทำแผนพัฒนาประจำปี เพื่อให้มีการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรพัฒนางานระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาในสังกัดให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลทุกส่วนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปีอย่างต่อเนื่องเหมาะสมและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระเบียบ เพื่อประหยัดเวลาลดภาระงานและความซ้ำซ้อน สะดวกในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนากระบวนการประเมินความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานของผู้เรียนและมาตรฐานวิชาชีพ ให้สามารถประเมินได้ตามสภาพจริงและมีมาตรฐาน

บรรณานุกรม

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2555). การจัดการอาชีวศึกษา: มุมมองและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา. (แผ่นพับ).

กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (องค์การมหาชน).

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). การจัดและบริหารการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

พิมพ์พร ศะริจันทร์. (2545). การประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ครั้งที่ 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2545-2559. กรุงเทพฯ:

พริกหวานกราฟิก.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรกด้านการอาชีวศึกษา (พ.ศ.2544-2548). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2553). รายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสอง (พ.ศ.2549-2553). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สำราญ หงษ์กลาง. (2547). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรของวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

สุวิทย์ ยอดสละ. (2554). การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแนวใหม่: ทางรอดหรือทางเลือก. วารสารการบริหารและพัฒนามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 3(3), 9-23.

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล และธณิดา เขยขุ่ม. (2557). การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระยะครึ่งวงจрд้านการอาชีวศึกษา. (เอกสารอัดสำเนา). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).